

مقاله پژوهشی: راهبردهای ارتقاء پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر

وحدت ملی

غلامرضا رحیمی^۱، غلامعلی حداد عادل^۲، نبی الله دهقان^۳، علی مبینی دهکردی^۴ و حمید احمدی^۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۲/۰۹

چکیده

وحدت ملی از مهمترین ارکان استحکام بخش ساخت درونی قدرت ملی کشورهاست که موجب اثرگذاری سایر مؤلفه‌های قدرت شده و تأثیر به‌سزایی بر افزایش اقتدار ملی و تضمین امنیت ملی می‌گذارد. وجوب حفظ و ارتقای وحدت ملی، حول اهداف توحیدی، ایجاب می‌کند تا حکومت اسلامی، با اتخاذ راهبردهای مناسب، بر وفاق و اجماع گسترده ملی آحاد مردم، با اهداف بلند اسلامی و ملی حکومت افزوده و از ایجاد شکاف و تضاد در اهداف و منافع حاکمیت و مردم جلوگیری نماید. براین اساس، هدف اصلی تحقیق، تدوین راهبردهای ارتقاء پیوستگی مردم و حکومت در ج.ا.ا با تأکید بر وحدت ملی است. رویکرد این پژوهش آمیخته اکتشافی بوده و از نوع کاربردی-توسعه‌ای است. جهت تعیین شاخص‌های مطلوبیت با استفاده از روش اسنادی و تحلیل محتوای کیفی، گفتمان ولایت فقیه، اسناد بالادستی، قانون اساسی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت؛ جهت اعتبارسنجی، اولویت‌بندی و نهایی‌سازی شاخص‌های مطلوبیت از روش پیمایشی خبرگی بهره‌گیری شده است. به منظور اعتبارسنجی و نیز اولویت‌بندی عوامل راهبردی از نقطه نظرات ۳۰ نفر از خبرگان استفاده شده است. همچنین جهت تدوین راهبردهای ارتقای پیوستگی مردم و حکومت از روش‌های کیفی نظیر ماتریس (SWOT)، تحلیل خبرگی و جهت اولویت‌بندی راهبردها از تکنیک ماتریس برنامه‌ریزی استراتژیک کمی (QSPM) استفاده گردید. نتایج تحلیل‌ها بیانگر این است که ج.ا.ا می‌تواند از راهبردهای تدافعی برای کاستن از ضعف‌ها و دوری از تهدیدها استفاده نماید و نهایتاً راهبردهای احصاء شده در حوزه‌های شش‌گانه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی و حفظ و توسعه منابع دسته‌بندی گردید.

کلیدواژه‌ها: جمهوری اسلامی ایران، پیوستگی مردم و حکومت، منافع ملی، راهبرد، وحدت ملی

۱. دانشجوی دکتری امنیت ملی دانشگاه و پژوهشگاه عال دفاع ملی و تحقیقات راهبردی (نویسنده مسئول)

۲. استاد فلسفه دانشگاه تهران

۳. دانشیار دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

۴. دانشیار دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران

۵. استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران

۱. مقدمه و بیان مساله

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى سَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ.

و همگی به ریسمان خدا [= قرآن و اسلام، و هرگونه وسیله وحدت]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید! و نعمت (بزرگ) خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دل‌های شما، الفت ایجاد کرد، و به برکت نعمت او، برادر شدید! و شما بر لب حفره‌ای از آتش بودید، خدا شما را از آن نجات داد؛ این چنین، خداوند آیات خود را برای شما آشکار می‌سازد؛ شاید پذیرای هدایت شوید. (آل عمران آیه ۱۰۳)

وحدت و اتحاد ملی، از مهمترین ارکان استحکام بخش ساخت درونی قدرت ملی کشورها قلمداد می‌گردد. همه عناصر تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و حتی علم و فناوری قدرت ملی، زمانی امکان ظهور و بروز می‌یابند که جامعه از یکپارچگی، انسجام و وحدت اجتماعی برخوردار باشد. بنابراین به نظر میرسد، وحدت ملی، نه تنها خود به عنوان یکی از ارکان اساسی پیشرفت و تکامل ملت‌ها شناخته می‌شود، بلکه موجب اثرگذاری سایر مؤلفه‌های قدرت ملی شده و تأثیر به‌سزایی بر افزایش اقتدار ملی و در پی آن تضمین امنیت ملی می‌گذارد. تعقیب منافع ملی کشورها، به عنوان قطب‌نمای حرکت در جامعه جهانی، نیز مستلزم تکیه دولتها بر وفاق و وحدتی است که بین مردمان آن کشور به عنوان پشتوانه اجتماعی دولت و حکومت وجود دارد. در صورت بروز گسیختگی و تفرقه و نهادینه شدن تضادهای پیچیده اجتماعی، ممکن است نه تنها امکان هم‌افزایی توان و ظرفیت نیروهای اجتماعی برای نیل به منافع جمعی ملت فراهم نشود، بلکه این ظرفیت‌ها صرف تنش‌های بیهوده بین نیروهای اجتماعی شده و با ایجاد تفرقه و فراهم نمودن زمینه‌های دخالت و نفوذ بیگانگان، موجب زوال و انحطاط کشورها شود. بنابراین می‌توان گفت که وحدت ملی، بنیاد و اساس حفظ امنیت، ثبات و توسعه کشور است.

از یک سو، با عنایت به قانون اساسی جمهوری اسلامی، به عنوان میثاق ملی ملت آزاده ایران عزیز، و باور الهی و اسلامی آحاد ملت، اعتصام به حبل الله، محور خواست جمعی

جمهور ایران است و همچنین با توجه به وجه اسلامی آن، اسلامیت، در قرائت ولایی آن، رکن اصلی مشروعیت نظام سیاسی نیز تلقی می‌گردد. حال با توجه به وحدت جمهور (مردم) حول خواست همگانی استقرار قانون الهی در روند تکامل اجتماعی و ملی و نیز ضرورت اسلامیت نظام و حرکت دولت و حکومت بر مدار اسلام و توحید؛ هم ضرورت وحدت بر اهداف مصرح قانون اساسی تبیین می‌گردد و نیز کارویژه حکومت در استقرار وحدت خدایانه و الهی. از سویی دیگر، وحدت کلمه، چه در بعد ملی یا بعد اسلامی آن را می‌توان به عنوان دال مرکزی گفتمان ولایت تلقی کرد که مرجع اصلی گفتمان اصیل انقلاب اسلامی ایران است. لذا، وجوب حفظ و ارتقای وحدت ملی، حول اهداف توحیدی حکومت ولایی، ایجاب می‌کند تا حکومت اسلامی، با اتخاذ راهبردهای مناسب، بر وفاق و اجماع گسترده ملی آحاد مردم، با اهداف بلند اسلامی و ملی حکومت افزوده و از ایجاد شکاف و تضاد در اهداف و منافع حاکمیت و مردم جلوگیری نماید.

بدون تردید درباره همبستگی میان ملت و دولت، برای نیل به حیات طیبه و تکامل اجتماعی مورد نظر در قانون اساسی و آنچه امروز در جامعه جاری و ساری است تفاوت‌هایی وجود دارد و نیل به آن آرمان‌های بلند نیازمند تجدید قوا و بازیابی بسیاری از عناصر ساختاری و کارکردی جامعه و حکومت است. تلاش دولت و حکومت برای مشارکت حداکثری مردم در تعالی نظام اسلامی، در بسیاری موارد با موفقیت نسبی همراه است و در برخی موارد با فراز و فرودهایی مواجه شده است. نقطه عطف امتزاج مردم و حکومت را در دوران شکوهمند جنگ تحمیلی شاهد بودیم و نیز مراسمات انقلابی از قبیل راهپیمایی‌ها و... و برخی کاستی‌ها را می‌توان در مشارکت ناقص مردم در فرایندهای سیاسی از قبیل انتخابات، یا همراهی نکردن با دولت در انصراف از یارانه‌ها مشاهده کرد.

هرچند تفاوت رویکرد و سلیقه در همه جوامع امری طبیعی تلقی می‌گردد، لیکن تفاوت و تنافر نگاه و گرایش بر سر اصول مورد وفاق قانون اساسی، می‌تواند آسیب‌های جبران ناپذیری را برای جامعه و حکومت اسلامی به همراه آورد. برای مثال، با وجود تأکیدات مکرر مقام رهبری بر حدوث جنگ فرهنگی و اقتصادی، اجماعی عملی در

استقرار اصول و عناصر اقتصاد مقاومتی در ساختار اقتصادی کشور دیده نمی‌شود. یا در برخورد و مقابله با تهاجم فرهنگی، بین قوا و اجزای نظام اتفاق نظر لازم به چشم نمی‌خورد. این تهدیدات و آسیب‌های منبعث از آنها، وجوب همبستگی حکومت و مردم برای رفع تهدید و گذر از تنگناهای موجود را یادآور می‌شود.

بدون تردید نگاهی راهبردی و همه‌جانبه به ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های پیوستگی حکومت و ملت به منظور نیل به وحدت فراگیر ملی، ضمن تبیین نقاط ضعف و قوت نظام، فرصت‌ها و چالش‌های پیش‌روی ما را در نیل به اهداف عالی انقلاب مشخص می‌کند. با امعان نظر به موارد پیش گفته، مسئله اصلی این پژوهش فقدان راهبردی مدون درباره راه‌های ارتقای پیوستگی مردم و حکومت به منظور نیل به وحدت فراگیر ملی است که بر این اساس سؤالات و اهداف تحقیق سامان یافته است. از آنجا که این تحقیق در زمره تحقیقات اکتشافی جای می‌گیرد، لذا فاقد فرضیه است.

در باب اهمیت و ضرورت انجام پژوهش میتوان گفت: تعریف و بررسی راهبردی ماهیت پیوستگی مردم و حکومت در این تحقیق، می‌تواند راه کارهایی را برای ارتقاء این پیوستگی و نهادینه شدن وحدت ملی در جمهوری اسلامی ایران را ارائه کند؛ و از سویی فقدان راهبرد مدون در مورد یکی از اصلی‌ترین منویات ولایت، یعنی وحدت ملی و پیوستگی دولت و ملت بیانگر ضرورت اجرای پژوهش اخیر است.

با توجه به نتایج آسیب‌شناسی به عمل آمده، ایران می‌تواند از راهبردهای تدافعی برای کاستن از ضعف‌ها و دوری از تهدیدها استفاده نماید. ولی به خاطر رعایت جانب احتیاط و جامع‌تر شدن راهبردها، محقق راهبردهای همه موقعیت‌ها را تعیین و در مرحله بعدی این راهبردها را در راستای مطلوبیت‌های جمهوری اسلامی ایران که از اسناد بالادستی و مصاحبه با خبرگان احصاء شده بود با نظر خبرگان، اصلاح، تعدیل و مورد بازنگری قرار داد و در نهایت راهبردهای احصاء شده در حوزه‌های شش‌گانه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی و حفظ و توسعه منابع دسته‌بندی گردید.

۲. مبانی نظری تحقیق

۲-۱. تعاریف و مفاهیم

مفهوم وحدت و اتحاد: وحدت و اتحاد و انسجام همه در اصل بیان کننده «یکی شدن» و «یکرنگی» و «همبستگی» و «همگرایی» «یکدلی» و حرکت در یک مسیر واحد و برخوردار از جهت واحد برای رسیدن به مقصدی واحد می باشد. در معنایی دیگر این مفهوم در برابر مفاهیمی چون کثرت، پراکندگی اختلاف، تفرقه و نظایر آن است. «برهمن اساس تبدیل شدن جمع به واحد و کثیر به یکی و تعدد به یگانگی و جهت‌های مختلف به یک جهت و مقاصد مختلف به یک مقصد و راه‌های گوناگون به یک راه بیان کننده‌ی معنا و مفهوم وحدت در اجتماع انسانی یکدلی و یک جهتی آدمیان یک جامعه برای حرکت به سوی مقصدی واحد است. بدین معنا که هرگاه جمعی دارای هدف و آرمانهای مشترک باشند و برای رسیدن به آن اهداف و آرمانها مسیر مشترک را انتخاب کنند و همه با هم در این مسیر مشترک حرکت کنند گفته می شود که وحدت و انسجام دارند. (پایگاه شهید مرتضی مطهری، ۱۳۹۶)

وحدت ملی: وحدت ملی عبارت است از چگونگی واکنش مردم در باب دفاع از منافع عمومی و مصالح کشور. (روشن‌دل، ۱۳۷۴: ۳۸)

دولت و حکومت: مفهوم دولت را در معناهای گوناگون به کار می‌برند. بسیاری از نویسندگان، مفاهیم «دولت» و «حکومت» را به یک معنا استعمال می‌کنند. به عبارت دیگر، در پاره‌ای از تعاریف، دولت مترادف با حکومت و در برخی تعاریف، صفت مشخص‌کننده و یکی از عناصر آن بیان شده است. بنابراین در اینجا دولت در معنای کلان نهاد دارای حاکمیت و مشتمل بر همه قوا تلقی می‌گردد که در اصطلاح دولت-ملت بکار رفته است نه قوه مجریه.

۲-۲. نظریه‌های پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی

یکی از نظریات مرجح که زوایایی از پیوستگی مردم و حکومت را بررسی کرده و گزاره آن به نوعی نقطه عظیم امتزاج و پیوستگی ساختار اجتماعی با سازه سیاسی تلقی می‌گردد، نظریات سرمایه اجتماعی نام گرفته‌اند. براساس مفاهیم این نظریات توسعه و

پیشرفت در یک جامعه، نتیجه‌ی عقلانیت، هماهنگی، ثبات، آرامش، برنامه‌ریزی و مدیریت کارگزاران بوده و به طور دسته‌جمعی امکانپذیر است. در جامعه بیمار، شاهد بی‌اعتمادی، تلاش صرفاً در جهت نفع شخصی، افزایش جرم و جنایت و مواردی از این قبیل خواهیم بود. از جمله عللی که سبب خدشه‌دار شدن یکپارچگی ملی می‌شود، می‌توان به تبعیض قومی، آشناپرویی، فروپاشی نهاد خانواده، اختلافات مذهبی، قانون-گریزی، افزایش جنایت، آدم‌کشی و فقر اشاره کرد که همه این موارد، ناشی از کمبود سرمایه اجتماعی است.

در نظام‌های دموکراتیک، سرمایه اجتماعی به ثبات و نظم یا به حفظ همبستگی اجتماعی یاری می‌رساند. علقه‌های اجتماعی، اعتماد و سرمایه اجتماعی، از طریق کمیت و کیفیت، مشارکت سیاسی شهروندان، به مشروعیت نظام سیاسی کمک می‌کنند. نبود اعتماد به دیگران، چگالی یکپارچگی ملی را کاهش می‌دهد، زیرا مانع شرکت و فعالیت افراد در نهادها و سازمان‌ها شده و کاهش کنشگری جمعی سازمان‌یافته، بی‌ثباتی و بحران اجتماعی و سیاسی را به همراه خواهد داشت (عباس‌زاده و کریمی، ۱۳۹۰: ۴۷).

شاخص‌های سرمایه اجتماعی در عناوین متعددی همچون، همبستگی و وحدت ملی، مشارکت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی، توسعه نهادهای مدنی و آزادی بیان قابل سنجش و اندازه‌گیری می‌باشد.

در اینکه سرمایه انسانی در موفقیت یک ملت اهمیت ویژه‌ای دارد، تردیدی نیست، ولی این سرمایه زمانی از اولویت بالاتری برخوردار است که منسجم و یکپارچه باشد و این یکپارچگی در سایه وحدت، همبستگی، همکاری، تعاون و اعتماد متقابل به وجود می‌آید؛ در این صورت است که سرمایه به سرمایه اجتماعی مبدل می‌شود و این سرمایه است که هم‌افزا است. در غیر این صورت، سرمایه‌های انسانی حتی اگر در سازمان و یا در کشور ماندگار شوند نیز، روابط منفی و تعارض ایجاد می‌کنند (میرسپاسی، ۱۳۸۴: ۶). از سوی دیگر تناظر شاخص‌های سرمایه اجتماعی با شاخص‌های حکمرانی خوب، بیانگر اهمیت مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی در ارتقای پیوستگی مردم و حکومت دارد.

مباحثی تحت عنوان حکمرانی خوب نیز بر اصول مهم حکمرانی خوب و عوامل مؤثر در تقویت این اصول تأکید کرده؛ اذعان میدارند حکومت‌ها با احترام نهادن به این اصول و اجرایی نمودن آنها، می‌توانند گام‌های مؤثری در روند یکپارچگی ملی و توسعه پایدار بردارند. لذا در بررسی نظریات غربی حول محور حکمرانی خوب و سرمایه اجتماعی، به این نتیجه می‌رسیم که هرچند در بسیاری از موارد شاخصه‌هایی از قبیل اعتماد یا آگاهی اجتماعی به عنوان معیاری برای ارزیابی سرمایه اجتماعی و به تبع آن میزان امتزاج مردم و حکومت مورد توجه قرار گرفته است؛ لیکن مبانی اومانستی و مادی‌گرایانه در اهداف این همبستگی با مبانی اسلامی و ضرورت تکامل دنیوی و اخروی اسلامی همخوانی ندارد و آنچه به عنوان نظام حکمرانی مطلوب ترویج می‌گردد، زمینه لازم برای تعالی و کمال فردی و اجتماعی را فراهم نمی‌نماید.

هابرماس در کتاب «حوزه عمومی» واژه «حاکمیت رایزنانه» را به کار می‌برد که اشاره به اعمال حاکمیت از طریق رایزنانی با شهروندان دارد. رایزنی به معنای اندیشیدن، بحث و جدال منطقی بر سر مسائل و تصمیم‌های عمومی است. فرآیند رایزنی اشاره به بحث و بررسی مسائل عمومی به وسیله گروهی از افراد (دولت - شهروندان) براساس ارائه دلایل له و علیه دارد. رایزنی نوعی فرآیند پرورش اجتماعی است که در آن طرفین در پی درک خود و دیگرانند به امید آن‌که بیاموزند تا یکدیگر را قانع کنند. بدین ترتیب، یکی از شالوده‌های فرآیند رایزنی ماهیت ارتباطات درگیر در رایزنی است. ویژگی‌های «حاکمیت رایزنانه» عبارت است از: دسترسی به اطلاعات متوازن؛ دستور باز؛ زمان کافی مورد نیاز برای ملاحظه موضوعات بحث‌انگیز به صورت گسترده؛ فارغ بودن از توسل به زور یا ترغیب دیگران؛ چارچوب مبتنی بر قواعد برای بحث؛ مشارکت با نمونه کاملی از شهروندان؛ قلمرو تعامل آزادانه بین دولت و شهروندان؛ به رسمیت شناختن تفاوت‌های بین طرفین اما رد پیش داوری براساس جایگاه شهروندان و دولت. (دانایی فرد، ۱۳۸۴)

اساس نظریه تحلیلی کاتوزیان با عنوان نظریه «تضاد دولت و ملت» در مورد تاریخ ایران، مبتنی بر اصل تضاد است که خود از ویژگی‌های بنیادین اندیشه مدرنیته در زمینه

بررسی پدیده‌های تاریخی و اجتماعی و نشان دادن عنصر تغییر و جریان پیشرفت در جامعه است. در تحلیل کاتوزیان در فضای فقدان و غیبت طبقات اجتماعی در جامعه ایران و سلطه یکجانبه دولت بر آن، عنصر تضاد از عرصه طبقات که بنیاد تحلیل‌های مارکسیستی را در توضیح جریان و تغییرات تاریخی جوامع شکل می‌دهد، به عرصه مناسبات بین دولت و جامعه منتقل شده است.

در رویکرد اسلامی به جایگاه مردم در نظام حکومتی مبتنی بر ولایت فقیه، «مردم» یکی از ارکان اساسی حکومت هستند. قرآن مجید می‌فرماید: «ما رسولان خود را با دلایل روشن فرستادیم، و با آنها کتاب (آسمانی) و میزان (شناسایی حق از باطل و قوانین عادلانه) نازل کردیم تا مردم قیام به عدالت کنند...» (حدید: آیه ۲۵)

«از حقوق اولیه هر ملتی است که باید سرنوشت و تعیین شکل و نوع حکومت خود را در دست داشته باشد.» (پایگاه تبیان، ۱۳۸۴)؛ این بیان از فرمایشات امام خمینی (ره) ترسیم کننده میزان حق مردم در تشکیل حکومت اسلامی است. همچنان که بدون اراده مردم، تحقق چنین نظامی از محالات است، اداره و ادامه آن نیز مدیون حضور مردم در صحنه و انتخاب آن‌ها است. در دیدگاه امام قدس سره حکومت‌های دیگر و از جمله نظام سلطنتی چون متکی به اراده و رای همگان نیست، بی اعتبار است.

۲-۳. تدابیر و آراء ولایت فقیه در حوزه پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی

در بررسی آراء و نظرات امام راحل (۶)، نقش بی بدیل و برجسته‌ای به مردم و حضور آنان در صحنه انقلاب داده شده است و توجه به نظرات، خواستها و آمال مردم، یکی از تکالیف اصلی دولت و نظام اسلامی قلمداد گردیده است. براین اساس در این بخش عوامل و ابعاد اصلی منظومه فکری ایشان در رابطه با پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی در ابعاد سه گانه شناختی، ساختاری و ارتباطی را بررسی شده است.

به طور خلاصه، مقولات و کلید واژه‌های اصلی گفتمان امام (۶) پیرامون پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی از مجموعه بیانات و آراء ایشان به شرح جدول شماره... می‌باشد.

جدول ۳-۲- پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی از مجموعه بیانات و آراء امام خمینی (۶)

موضوع	کلید واژه	منبع/منابع
توسعه پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی	وحدت و اتحاد کلمه	(صحیفه نور جلد: ۱۴ صفحه: ۱۷۵ تاریخ سخنرانی: ۶۰/۱/۲۰)
	ارزش خدمت و خدمتگزاری	(صحیفه نور جلد: ۱۵ صفحه: ۸۲ تاریخ سخنرانی: ۶۰/۵/۱۱)
	اولویت محرومین در امور دولتها	(صحیفه نور جلد: ۱۲ صفحه: ۱۲۱ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۳/۷)
	ارزش در کسب رضای خداست	(صحیفه نور جلد: ۷ صفحه: ۶ تاریخ سخنرانی: ۵۸/۳/۶)
	ارزش استقلال و آزادی	(صحیفه نور جلد: ۱۰ صفحه: ۶۳ تاریخ سخنرانی: ۵۸/۸/۶)
	توجه به آزادی مردم در انتخاب حکومت	(صحیفه نور جلد: ۱۴ صفحه: ۹۱۰ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۱۲/۱۰)
	حفظ نظام	(صحیفه نور جلد: ۱۷ صفحه: ۲۶۲ تاریخ سخنرانی: ۶۲/۳/۴)
	مردم ولی نعمت انقلاب و نظام	(صحیفه نور جلد: ۱۶ صفحه: ۳۳ تاریخ سخنرانی: ۶۰/۱۱/۱۹)
	مشروعیت حکومت	(صحیفه نور جلد: ۱۵ صفحه: ۱۱۳ تاریخ سخنرانی: ۶۰/۶/۹)
	نضج نهادهای مردمی	(صحیفه نور جلد: ۱۲ صفحه: ۲۸۴ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۵/۲۰)
	تعیین حکومت از حقوق اولیه هر ملت	(صحیفه نور جلد: ۳ صفحه: ۴۲ تاریخ سخنرانی: ۵۷/۸/۱۶)
	مشورت با ملت در تصمیم گیری ها	(صحیفه نور جلد: ۴ صفحه: ۲۱۲ تاریخ سخنرانی: ۵۷/۲۳/۱۰)
	پشتیبانی ملت از همه ارگانهای دولتی	(صحیفه نور جلد: ۱۳ صفحه: ۲۵۷ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۱۰/۱۶)
	همکاری و تعامل	(صحیفه نور جلد: ۸ صفحه: ۹۷ تاریخ سخنرانی: ۵۸/۴/۱۹)
	مشارکت همگانی	(صحیفه نور جلد: ۲۰ صفحه: ۴ تاریخ سخنرانی: ۶۵/۳/۱۹)
	مردمی بودن مسئولان	(صحیفه نور جلد: ۱۹ صفحه: ۲۴۱ تاریخ سخنرانی: ۶۴/۸/۱۱)
	ساده زیستی کارگزاران نظام	(صحیفه نور جلد: ۱۹ صفحه: ۱۸۸ تاریخ سخنرانی: ۶۴/۴/۲۵)
	اعتماد و اطمینان متقابل	(صحیفه نور جلد: ۱۴ صفحه: ۱۱۷ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۱۲/۱۳)
	حضور در صحنه	(صحیفه نور جلد: ۱۵ صفحه: ۵۸ تاریخ سخنرانی: ۶۰/۴/۱۰)
	وجوب امر به معروف و نهی از منکر	(صحیفه نور جلد: ۱۳ صفحه: ۶۰ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۶/۱۱)
نظارت مردمی	(صحیفه نور جلد: ۱۳ صفحه: ۷۰ تاریخ سخنرانی: ۵۹/۶/۱۹)	
پرهیز از جدایی و تفرقه	(صحیفه نور جلد: ۸ صفحه: ۴۳ تاریخ سخنرانی: ۵۸/۴/۱۵)	
جلوگیری از نفوذ دشمنان و ضد انقلاب	(صحیفه نور جلد: ۲ صفحه: ۹۶ تاریخ سخنرانی: ۵۷/۶/۱۵)	

بررسی آراء و تدابیر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی

موضوع	کلید واژه	منبع/منابع
پیوستگی مردم و حکومت و وحدت ملی	وحدت	(۲۹/۰۶/۱۳۷۴، بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان سپاه)
	اعتماد	(۰۱/۰۱/۱۳۹۴، پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴)
	مردمی بودن	(۱۴/۰۷/۱۳۸۸، بیانات در دانشکده علوم دریایی نوشهر)
	هویت و سرشت حاکمیت و حکومت	(۲۶/۰۴/۱۳۸۷، بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در سالروز میلاد حضرت علی (علیه‌السلام))
	وحدت در برابر ظلم و تعدی	(۰۳/۰۹/۱۳۹۵، بیانات در دیدار بسیجیان)
	اقتدار مردم‌پایه	(۲۷/۱۲/۱۳۸۰، بیانات در دیدار کارگزاران نظام)
	شایسته سالاری	(بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی ۲۱/۱۱/۱۳۸۲)
	عدالت محوری	(بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۱۱/۰۵/۱۳۹۵)
	امانت الهی	(۱۲/۰۵/۱۳۹۶، بیانات در مراسم تنفیذ حکم دوازدهمین دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران)
	مشروعیت و پشتوانه اجتماعی حکومت	(۲۰/۰۸/۱۳۸۵، بیانات در دیدار مردم شاهرود)
	اهمیت رأی و نظر مردم	(۰۹/۰۲/۱۳۹۴، بیانات در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور)
	حمایت و پشتیبانی	(۰۶/۰۲/۱۳۷۶، بیانات در دیدار کارگزاران نظام)
	همدلی و هم‌زبانی	(۰۱/۰۱/۱۳۹۴، پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴)
	همراه در پیشرفت و ترقی ایران	(۰۱/۰۱/۱۳۹۴، پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۴)
	حضور در صحنه	(۰۶/۱۱/۱۳۸۸، دیدار مردم مازندران در سالگرد حماسه شش بهمن)
	پرهیز از تفرقه	(۲۸/۱۱/۱۳۷۶، بیانات در دیدار مردم استان هرمزگان)
	مدارا و نقد مسئولانه و مشفقانه	(۰۱/۰۱/۱۳۹۴، بیانات در حرم مطهر رضوی)
	مشارکت	(بیانات در دیدار جامعه خیرین مدرسه‌ساز، ۱۵/۰۲/۱۳۹۳)
جلوگیری از نفوذ دشمنان و ضد انقلاب	(صحیفه نور جلد ۲ صفحه: ۹۶ تاریخ سخنرانی: ۰۵/۰۶/۱۵)	

به طور کلی در حکومت اسلامی، چیزی به نام «مردم» در مقابل «حکومت» یا «دولت» وجود ندارد، بلکه حاکم و مسئولان حکومتی و عامه مردم در برابر یک حق قرار گرفته‌اند و فقط سنخ مسئولیتها فرق میکند؛ بنابراین تکالیف و حقوق متفاوتی در برابر هم دارند که برای تحکیم و استمرار دولت و جمهوری اسلامی موظف به انجام آنها هستند. یکی از خصیصه‌های دولت مردم‌سالارانه دینی، کاهش فاصله بین دولتمردان و عموم جامعه است. وجود روابط مبتنی بر احترام و اعتماد متقابل می‌تواند به کاهش این فاصله کمک کند، و

لازمه اعتماد متقابل بین دولت و ملت، این است که هر دو طرف تکالیف خود را به درستی به انجام رسانند. در واقع یکی از ضروریات جامعه مردم سالار، برقراری ارتباط صمیمانه، براساس اعتماد و احترام متقابل بین دولتمردان و مردم است.

نظام سیاسی در اسلام چند خصیصه مشترک دارد، که از جمله می‌توان به دو مورد آن اشاره کرد: اولین ویژگی هر دولت یا نظام سیاسی در اسلام مشارکت جویی از تمام ملت است. در واقع به نظر محقق نائینی، اصل قدرت در نظام سیاسی اسلامی، شورایی است و در امور غیر منصوص، مشارکت عمومی با مشورت با عمومی امت حاصل می‌شود (فیرحی، ۱۳۸۲: ۱۱).

در نهایت می‌توان گفت زمانی که هر دوی ملت و دولت تکالیف خود را به خوبی انجام دهند و حقوق همدیگر را به جا آورند، جامعه آرمانی تحقق خواهد یافت و برکاتش فراگیر حال همه خواهد شد، در مقابل، چنانچه وظایف متقابل دولت و ملت به گونه‌ای صحیح انجام نگیرد، جامعه منزوی می‌گردد و از رضایتمندی متقابل کاسته می‌شود.

۳. روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از رویکرد روش تحقیق آمیخته اکتشافی برخوردار بوده و از نوع تحقیقات کاربردی- توسعه‌ای است. ابتدا جهت تعیین شاخصهای مطلوبیت (سوال اول فرعی) با استفاده از روش اسنادی و تحلیل محتوای کیفی (تلخیصی) گفتمان ولایت فقیه، اسناد بالادستی، قانون اساسی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت سپس لیستی از شاخصهای مطلوبیت ارتقای پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی تهیه گردیده که جهت اعتبارسنجی، اولویت بندی و نهایی سازی از روش پیمایشی خبرگی (رویکرد کمی) بهره برده شده است. به منظور اعتبارسنجی و نیز اولویت بندی عوامل راهبردی از نقطه نظرات ۳۰ نفر از خبرگان با استفاده روش خبرگی استفاده شده است. داده‌های میدانی با مصاحبه عمیق و نظرسنجی از خبرگان و صاحب نظران حوزه تحقیق و نیز پرسشنامه جمع آوری شده است. همچنین جهت تدوین راهبردهای تحول در

ارتقای پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی از روشهای کیفی نظیر ماتریس نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات (SWOT)، تحلیل خبرگی و جهت اولویت بندی راهبردها از تکنیک ماتریس برنامه ریزی استراتژیک کمی (QSPM) استفاده گردید. جهت ارزیابی محیط داخلی مؤثر بر پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی از تکنیک ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) استفاده گردیده است. ضمناً جهت تعیین فرصتها و تهدیدات مرتبط با پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی، از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ..) و جهت ارزیابی محیط خارجی مؤثر بر تدوین راهبردهای پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی از تکنیک ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (EFE) استفاده شده است. در تدوین راهبردهای پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی از روشهای کیفی نظیر ماتریس نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات (SWOT)، تحلیل خبرگی و جهت اولویت بندی راهبردها از تکنیک ماتریس برنامه ریزی استراتژیک (QSPM) بهره برده ایم.

۴. یافته‌های تحقیق

الف. تحلیل عوامل محیطی

نتایج تحلیل اسناد مدارک و تحلیل محتوای مصاحبه با خبرگان پیرامون عوامل راهبردی (قوتها، ضعفها، فرصتها و تهدیدات) تأثیر گذار بر پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی در جدول شماره ۲ ارائه گردیده است. همچنین نتایج ارزیابی محیط داخلی (ماتریس IFE) در جدول ۳ و نتایج تحلیل ارزیابی محیط خارجی (ماتریس EFE) در جدول ۴ ارائه گردیده است.

جدول شماره ۲: نتایج تحلیل اسناد و مدارک و تحلیل محتوای مصاحبه با خبرگان پیرامون عوامل راهبردی (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات) تأثیر گذار بر پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی

ردیف	قوت	ضعف	تهدید	فرصت
۱	تنوع فرهنگی و قومیتی	مشکلات اقتصادی و معیشتی	شکاف و اختلاف نظر بین قدرت‌های استکباری	به راه انداختن جنگ‌های نیابتی توسط برخی از کشورهای منطقه‌ای و قدرت‌های استکباری
۲	جمعیت نسبتاً جوان	مشکلات فرهنگی (خوی اشرافی‌گری، بی تفاوتی و بی انگیزه‌گی، سبک زندگی غربی، سست شدن بنیان‌های فکری و مذهبی)	تفنگر کشورهای منطقه از استکبار جهانی	گسترش فضای مجازی و سایر امکانات رسانه‌ای دشمن
۳	روحیه استکبارستیزی	مشکلات اجتماعی (بی‌کاری، فقر و شکاف طبقاتی، تنوع قومی و مذهبی، بی‌اعتمادی، تبعیض و بی‌عدالتی و مشارکت‌پذیری کم)	پذیرش ج.ا.ایران به عنوان قدرت منطقه‌ای	تهاجم فرهنگی گسترده
۴	حمایت از کشورهای ستم دیده	نامناسب بودن فضای کسب و کار (رتبه ۱۲۸ در بین ۱۹۰ کشور)	موقعیت ژئواکونومیک و ژئوپولیتیک ممتاز	تحریم‌های گسترده
۵	منابع طبیعی و انسانی مناسب	ناکارآمدی در بخش از زمینه‌ها	الگو شدن توسط برخی از کشورها	عملیات روانی
۶	تجارب مثبت و موفق	کم توجهی به منابع طبیعی	پیروزی‌های محور مقاومت	روی آوردن دشمنان به نفوذ
۷	تاریخ و فرهنگ و تمدن مشترک	نظام تربیتی و آموزشی ناکارآمد	حمایت دولت‌های عدالتخواه	فعالیت گروه‌های افراطی به نام اسلام
۸	آگاهی و بصیرت مردم	عقب ماندگی علمی و تکنولوژیکی	گرایش مردم دنیا به عدالت و صلح	عدم رعایت حق آبه‌ها توسط کشورهای همسایه
۹	پایبندی مردم به ارزشهای اسلامی و انقلابی	اختلافات داخلی	بیداری اسلامی در کشورهای منطقه	ناامنی‌های شدید در کشورهای همسایه
۱۰	استقلال و عدم وابستگی	عدم مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی	وجود تهدید و دشمن خارجی	افزایش فعالیت‌های گروه‌های تک‌تیری و افراطی

ردیف	قوت	ضعف	تهدید	فرصت
۱۱	پشتوانه مردمی قوی	عدم شفافیت (رتبه ۱۳۰ از ۱۸۰ کشور)		تحریک قومیت‌ها و مذاهب توسط استکبار جهانی
۱۲	وجود رهبری مدیر، شجاع و آگاه	سیاست‌های ناکارآمد در خصوص اقوام		تجزیه طلبی برخی از اقوام در کشورهای همسایه
۱۳	امنیت و اقتدار منطقه ای	نگرش جناحی شدید		انزوای سیاسی ج.ا.ایران
۱۴	دمکراسی و مردم سالاری	شیوع فساد		
۱۵	ولایت مداری	رابطه مداری به جای ضابطه مداری		
۱۶		حاکم نبودن شایسته سالاری		
۱۷		ضعف مدیریتی		

جدول شماره ۳: ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE) پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی

رتبه	امتیاز	ضریب اهمیت ۰ تا ۱	نقاط قوت	رتبه
				امتیاز
۱	0.094	0.025	وجود رهبری مدیر شجاع و آگاه	3.76
۲	0.067	0.022	جمعیت جوان	3.08
۳	0.069	0.022	منابع طبیعی (هیدروکربنی و معدنی)	3.17
۴	0.063	0.021	تنوع و تکثر فرهنگی و قومی	3.00
۵	0.070	0.018	پیشرفت در شرایط تحریم استکبار	3.43
۶	0.075	0.025	اعتماد میان مردم و نظام	3.00
۷	0.073	0.024	ثبات کشور	3.07
۸	0.075	0.025	وفاداری مردم نسبت به نظام	3.02
۹	0.088	0.025	شرکت مردم در انتخابات (مشارکت مردمی)	3.53
۱۰	0.075	0.025	نفوذ اسلام در همه زمینه‌های جامعه	3.00
۱۱	0.091	0.024	ایمان و احساسات پاک دینی مردم	3.82
۱۲	0.078	0.026	پیشرفت علمی و تکنولوژیک	3.02
۱۳	0.096	0.025	دمکراسی و مردم سالاری	3.52
۱۴	0.075	0.025	پابندی مردم به ارزش‌های اسلامی و انقلابی	3.00
۱۵	0.096	0.023	تاریخ و فرهنگ و تمدن مشترک	3.04

رتبه	امتیاز	ضریب اهمیت	نقاط قوت	ردیف
		۰ تا ۱		
3.38	.081	.024	وزن ژئوپلیتیکی	۱۶
3.00	.075	.025	حق انتخاب مسئولان حکومتی (سهم مردم در حکومت)	۱۷
3.1	.074	.024	تفکیک و استقلال قوا	۱۸
3.06	.070	.023	آگاهی و هویت جمعی	۱۹
3.1	.077	.025	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۲۰
3.02	.072	.024	حس همیاری، ایثار و فداکاری اجتماعی	۲۱
نقاط ضعف				
1.51	.034	.023	حل نشدن برخی مسائل و معضلات ساختاری اقتصادی	۱
1.56	.031	.020	فرهنگ اسراف و تبذیر	۲
1.52	.034	.023	کج‌سلیقگی در طرح مبانی اعتقادی اسلامی و انقلابی	۳
1.47	.035	.024	عدم تحقق عدالت اجتماعی	۴
1.28	.025	.020	میل به خشونت اجتماعی	۵
1.8	.037	.021	رشد استفاده از مواد مخدر	۶
1.44	.031	.022	کم توجهی به منابع طبیعی و انسانی	۷
1.24	.028	.023	عدم شفافیت و فضای ابهام	۸
1.38	.028	.021	نگرش و گرایشات جناحی	۹
1.34	.029	.022	وابستگی به نفت و منابع خام	۱۰
1.54	.036	.024	رواج فرهنگ دنیاطلبی در برخی از مسئولین	۱۱
1.46	.029	.020	اقتصاد تجارت محور به جای تولید محور	۱۲
1.4	.032	.023	ضعف در سیاستگذاری اقتصادی (برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری)	۱۳
1.43	.037	.026	دامن زدن به اختلافات (تحریک‌پذیری)	۱۴
1.54	.033	.022	تصدی‌گری دولت	۱۵
1.52	.034	.023	ضعف مدیریت در سطوح مختلف	۱۶
1.6	.041	.026	مشکلات اقتصادی و معیشتی روزمره	۱۷
1.52	.034	.023	مشکلات و تناقضات فرهنگی	۱۸
1.43	.034	.024	اختلاف نخبگان	۱۹
1.43	.032	.023	حاکم نبودن شایسته‌سالاری	۲۰
1.31	.031	.024	فقدان فضای نقد دلسوزانه	۲۱
1.13	.025	.023	ضعف در اعمال حاکمیت	۲۲
2.34		1	جمع	

جدول شماره ۴: ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE) پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی

رتبه	امتیاز	ضریب اهمیت		فرصت‌ها	ردیف
		۰ تا ۱	۱ تا ۰		
3.04	.103	.034		شکاف و اختلاف نظر بین قدرت‌های استکباری	۱
3.05	.122	.040		تفرم‌ها از استکبار جهانی	۲
3.17	.129	.041		قدرت منطقه‌ای ایران	۳
3.0	.120	.040		گستره تمدن ایرانی	۴
3.1	.151	.049		موقعیت ژئوپلیتیک و ژئوآکونومیک ممتاز	۵
3.2	.137	.043		حمایت از ملت‌های مستضعف	۶
3.02	.132	.044		بیداری اسلام در کشورهای منطقه	۷
3.08	.150	.049		استقلال در سیاست خارجی	۸
3.06	.131	.043		اعتبار و شخصیت دیرینه بین‌المللی	۹
3.04	.127	.042		نامیدی دشمن از منفعل کردن انقلاب	۱۰
3.02	.129	.043		توسعه روابط بین‌الملل	۱۱
3.07	.098	.032		نقش ایران در حل مسائل جهانی	۱۲
تهدیدها					
1.38	.055	.040		مهاجرت نخبگان	۱
1.9	.079	.042		به راه انداختن جنگ‌های نیابتی توسط برخی کشورها	۲
1.6	.078	.049		تهاجم فرهنگی گسترده	۳
1.82	.085	.047		عملیات روانی دشمن	۴
1.71	.083	.049		مالکیت اکثریت رسانه‌ها جهانی در دست استکبار	۵
1.8	.081	.045		تهدیدات منطقه‌ای هم پیمانان آمریکا	۶
1.88	.075	.040		تجزیه طلبی برخی از اقوام در کشورهای همسایه	۷
1.85	.062	.034		تلاش استکبار برای انزوای ج.ا.ا.	۸
1.93	.063	.033		فعالیت گروه‌های تکفیری و افراطی	۹
1.88	.056	.035		رقابت تسلیحاتی در منطقه	۱۰
1.84	.082	.045		اختلاف شیعه و سنی	۱۱
1.86	.078	.042		روی آوردن دشمن به نفوذ	۱۲
2.40		1		جمع	

ب. تحلیل‌های مرتبط با تدوین راهبردها بر اساس جدول SWOT پس از تعدیل و

تکمیل بر مبنای نظر خبرگان

در جدول شماره ۵ راهبردهای منتج از ماتریس SWOT که بر اساس نتایج حاصل از ادبیات تحقیق و مصاحبه خبرگان می‌باشد، ارائه گردیده است.

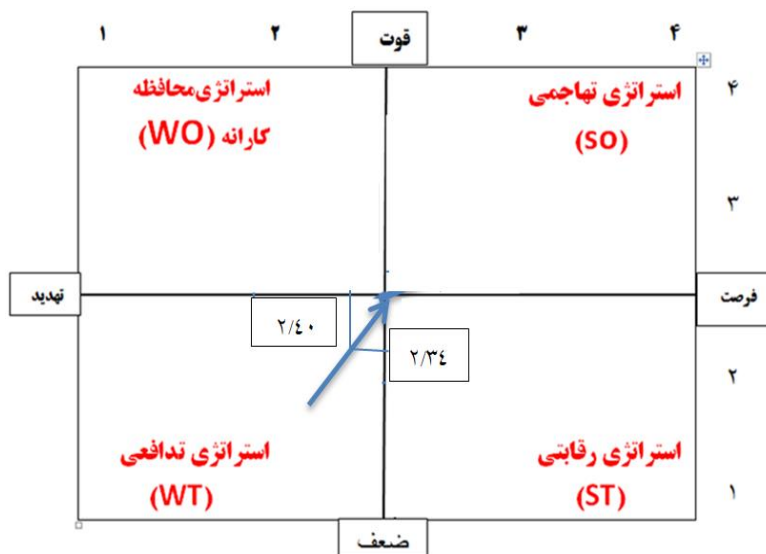
جدول شماره ۵: تجمیع نتایج حاصل از ادبیات تحقیق و مصاحبه خبرگان SWOT

ضعف‌ها (W)	قوت‌ها (S)	SWOT
<p>۱- حل نشدن برخی مسائل و معضلات ساختار اقتصادی؛ ۲- فرهنگ اسراف و تبذیر؛ ۳- کج سلیفگی در طرح مبنای اعتقادی اسلامی و انقلابی؛ ۴- عدم تحقق عدالت اجتماعی؛ ۵- میل به خشونت اجتماعی؛ ۶- رشد استفاده از مواد مخدر؛ ۷- کم توجهی به منابع طبیعی و انسانی (بهره‌وری ناقص عوامل تولید)؛ ۸- عدم شفافیت و فضای ابهام؛ ۹- نگرش و گرایش‌های جناحی؛ ۱۰- وابستگی به نفت و منابع خام ۱۱- رواج فرهنگ دنیاطلبی در برخی از مسئولین ۱۲- اقتصاد تجارت محور به جای تولید محور ۱۳- ضعف در سیاست گذاری اقتصادی (برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری) ۱۴- دامن زدن به اختلافات (تحریک‌پذیری) ۱۵- تصدی‌گری دولت ۱۶- ضعف مدیریت در سطوح مختلف ۱۷- مشکلات اقتصادی و معیشتی روزمره ۱۸- مشکلات و تناقضات فرهنگی ۱۹- اختلاف‌نخبگان ۲۰- حاکم نبودن شایسته‌سالاری ۲۱- فقدان فضای نقد دلسوزانه ۲۲- ضعف در اعمال حاکمیت</p>	<p>۱- وجود رهبری مدبر شجاع و آگاه ۲- جمعیت جوان ۳- منابع طبیعی (هیدروکربنی و معدنی) ۴- تنوع و تکثر فرهنگی و قومی ۵- پیشرفت در شرایط تحریم استکبار ۶- اعتماد میان مردم و نظام ۷- ثبات کشور ۸- وفاداری مردم نسبت به نظام ۹- مشارکت مردمی بالا ۱۰- نفوذ اسلام در همه زمینه‌های جامعه ۱۱- ایمان و احساسات پاک دینی مردم ۱۲- پیشرفت علمی و تکنولوژیک ۱۳- دموکراسی و مردم‌سالاری ۱۴- پابندی مردم به ارزشهای اسلامی و انقلابی ۱۵- تاریخ و فرهنگ و تمدن مشترک ۱۶- وزن ژئوپلتیکی ۱۷- حق انتخاب مسئولان حکومتی (سهم مردم در حکومت) ۱۸- تفکیک و استقلال قوا ۱۹- آگاهی و هویت جمعی ۲۰- مسئولیت‌پذیری اجتماعی ۲۱- حس همیاری و ایثار و فداکاری اجتماعی</p>	

راهِبردها :	راهِبردها :	فرصت‌ها (O)
<p>راهِبرد ۱ (w10,7, o6)</p> <p>راهِبرد ۲ (w7,12,13 o11)</p> <p>راهِبرد ۳ w1,17,15,19,23,9,o9,11</p> <p>راهِبرد ۴ w9,11,14,18,19,2o2,6,10</p> <p>راهِبرد ۵ w1,4,8,9,12,10,16,17, 19,18,22 ,o1,2,3,4,12</p> <p>راهِبرد ۶ (w7, o3,11)</p>	<p>راهِبرد ۱ (s6,1,8,o8,9)</p> <p>راهِبرد ۲ (s19,20,21,o7,6,3)</p> <p>راهِبرد ۳ (s3,2,12,16,5,o5,3,10)</p> <p>راهِبرد ۴ (s4,15,o4,12)</p> <p>راهِبرد ۵ (s14,10.11.o6,7,2)</p> <p>راهِبرد ۶ (s7,9,13,17,1o9,1,11)</p>	<p>۱- شکاف و اختلاف نظر بین قدرت‌های استکباری</p> <p>۲- تفرق ملت‌ها از استکبار جهانی</p> <p>۳- قدرت منطقه‌ای ایران</p> <p>۴- گستره تمدن ایرانی</p> <p>۵- موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک ممتاز</p> <p>۶- حمایت از ملت‌های مستضعف</p> <p>۷- بیداری اسلام در کشورهای منطقه</p> <p>۸- استقلال در سیاست خارجی</p> <p>۹- اعتبار و شخصیت دیرینه بین‌المللی</p> <p>۱۰- نامیدی دشمن از منفعل کردن انقلاب</p> <p>۱۱- توسعه روابط بین‌الملل</p> <p>۱۲- نقش ایران در حل مسائل جهانی</p>
راهِبردها :	راهِبردها :	تهدیدات (T)
<p>راهِبرد ۱ w2,3,11,8,18,21,t3,4,12</p> <p>راهِبرد ۲ (w4,5,6,8,t11,7,12)</p> <p>راهِبرد ۳ w19,20,22,16,14,9,t6,8,12,1 0</p> <p>راهِبرد ۴ (w1,7,10,12,13,15,17,t1,10)</p> <p>راهِبرد ۵ (w7,t4)</p>	<p>راهِبرد ۱ (s10,11,14,t3,4,5,12)</p> <p>راهِبرد ۲ (s4,15, t7,9,11)</p> <p>راهِبرد ۳ (s2,3,5,12,16,t1,9)</p> <p>راهِبرد ۴ (s19,20,21,8,1,t2,10)</p> <p>راهِبرد ۵ s1,6,8,7,9,13,17,t8,12,6</p>	<p>۱- مهاجرت نخبگان</p> <p>۲- به راه انداختن جنگ‌های نیابتی توسط برخی کشورها</p> <p>۳- تهاجم فرهنگی گسترده</p> <p>۴- عملیات روانی دشمن</p> <p>۵- مالکیت اکثریت رسانه‌های جهانی در دست استکبار</p> <p>۶- تهدیدات منطقه‌ای هم‌پیمان‌های آمریکا</p> <p>۷- تجزیه طلبی برخی از اقوام در کشورهای همسایه</p> <p>۸- تلاش استکبار برای انزوای ج.ا.ا.</p> <p>۹- فعالیت گروه‌های تکفیری و افراطی</p> <p>۱۰- رقابت تسلیحاتی در منطقه</p> <p>۱۱- اختلاف شیعه و سنی</p> <p>۱۲- روی آوردن دشمن به نفوذ</p>

ج. ماتریس تعیین موقعیت راهبردی

نتایج مربوط به ماتریس تعیین موقعیت راهبردی در نمودار شماره ۱ ارائه گردیده است.

نمودار شماره ۱: ماتریس تعیین موقعیت راهبردی ارتقای پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی

با عنایت به موقعیت راهبردی بدست آمده، وضعیت فعلی پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی ج.ا.۱ در موقعیت تدافعی می‌باشد.

د. اولویت بندی راهبردها

در این تحقیق جهت اولویت بندی راهبردها از ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی (QSPM) استفاده گردید. جدول شماره ۶ ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۶: ماتریس برنامه ریزی استراتژیک کمی (QSPM) برای اولیت بندی راهبردها با توجه

به عوامل درونی

عوامل درونی		رتبه اهمیت		انواع راهبردهای قابل اجراء																	
				راهبرد اول		راهبرد دوم		راهبرد سوم		راهبرد چهارم		راهبرد پنجم		راهبرد ششم		راهبرد هفتم		راهبرد هشتم		راهبرد نهم	
رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع	رتبه	جمع
عوامل درونی (نقاط قوت)																					
وجود رهبری مدیر شجاع و آگاه	۴	۲	۸	۴	۱۶	۱	۴	۳	۱۲	۱	۴	۳	۱۲	۳	۱۲	۳	۱۲	۳	۱۲	۱	۴
تنوع و تکثر فرهنگی و قومی	۵	۴	۲۰	۴	۲۰	۳	۱۵	۲	۱۰	۴	۲۰	۲	۱۰	۲	۱۰	۳	۱۵	۳	۱۵	۳	۱۵
پیشرفت در شرایط تحریم استخبار	۹	۳	۲۷	۳	۲۷	۲	۱۸	۲	۱۸	۲	۱۸	۲	۱۸	۲	۱۸	۲	۱۸	۳	۲۷	۲	۱۸
اعتماد میان مردم و نظام	۵	۱	۵	۱	۵	۱	۵	۲	۱۰	۳	۱۵	۱	۵	۲	۱۰	۱	۵	۲	۱۰	۲	۱۰
ثبات کشور	۶	۴	۲۴	۳	۱۸	۲	۱۲	۱	۶	۱	۶	۱	۶	۱	۶	۱	۶	۳	۱۸	۲	۱۲
دمکراسی و مردم- سالاری	۴	۳	۱۲	۴	۱۶	۲	۸	۱	۴	۱	۴	۳	۱۲	۱	۴	۱	۴	۴	۱۶	۲	۸
پایبندی مردم به ارزش‌های اسلامی و انقلابی	۵	۴	۲۰	۲	۱۰	۳	۱۵	۴	۲۰	۱	۵	۲	۱۰	۲	۱۰	۲	۱۰	۲	۱۰	۲	۱۰
تاریخ و فرهنگ و تمدن مشترک	۶	۴	۲۴	۲	۱۲	۳	۱۸	۴	۲۴	۱	۶	۲	۱۲	۲	۱۲	۲	۱۲	۳	۱۸	۲	۱۲
مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۵	۳	۱۵	۴	۲۰	۱	۵	۲	۱۰	۴	۲۰	۱	۵	۲	۱۰	۲	۱۰	۲	۱۰	۲	۱۰
عوامل درونی (نقاط ضعف)																					
کج‌سلیقگی در طرح مبانی اعتقادی اسلامی و انقلابی	۴	۴	۱۶	۲	۸	۳	۱۲	۴	۱۶	۱	۴	۲	۸	۲	۸	۲	۸	۲	۸	۲	۸
عدم تحقق عدالت اجتماعی	۴	۲	۸	۴	۱۶	۲	۸	۳	۱۲	۱	۴	۳	۱۲	۱	۴	۲	۸	۴	۱۶	۱	۴
عدم شفافیت و فضای ابهام	۷	۲	۱۴	۳	۲۱	۲	۱۴	۲	۱۴	۴	۲۸	۲	۱۴	۲	۱۴	۳	۲۱	۳	۲۱	۳	۲۱
نگرش و گرایشات جناسی و اختلاف نخبگان	۴	۳	۱۲	۴	۱۶	۲	۸	۱	۴	۱	۴	۳	۱۲	۱	۴	۱	۴	۴	۱۶	۲	۸
دامن زدن به اختلافات (تحریک- پذیری)	۴	۳	۱۲	۴	۱۶	۳	۱۲	۲	۸	۴	۱۶	۱	۴	۱	۴	۱	۴	۴	۱۶	۲	۸

انواع راهبردهای قابل اجراء														نمره بی-امپین	عوامل درونی						
راهبرد دهم	راهبرد نهم		راهبرد هشتم		راهبرد هفتم		راهبرد ششم		راهبرد پنجم		راهبرد چهارم		راهبرد سوم			راهبرد دوم		راهبرد اول			
جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این	جمع نمره	نمره جدا این		
۸/۱	۲	۱۲/۱	۳	۸/۱	۲	۴/۱	۱	۴/۱	۱	۴/۱	۱	۴/۱	۱	۴/۱	۱	۱۲/۱	۳	۱۶/۱	۴	۴/۱	ضعف مدیریت در سطوح مختلف
۱۰/۱	۲	۱۰/۱	۲	۵/۱	۱	۲/۱	۴	۵/۱	۱	۲/۱	۴	۵/۱	۱	۱۰/۱	۲	۲/۱	۴	۱۵/۱	۳	۵/۱	مشکلات اقتصادی و معیشتی روزمره
۶/۱	۱	۱۸/۱	۳	۶/۱	۱	۱۸/۱	۳	۶/۱	۱	۶/۱	۱	۶/۱	۱	۶/۱	۱	۱۸/۱	۳	۲۴/۱	۴	۶/۱	حاکم نبودن شایسته‌سالاری
۱۵/۱	۳	۱۵/۱	۳	۵/۱	۱	۲/۱	۴	۱۰/۱	۲	۲۰/۱	۴	۱۰/۱	۲	۱۵/۱	۳	۲/۱	۴	۲۰/۱	۴	۵/۱	فقدان فضای نقد دلسوزانه
۱۶/۱	۲	۲۴/۱	۳	۱۶/۱	۲	۱۶/۱	۲	۱۶/۱	۲	۱۶/۱	۲	۲۴/۱	۳	۲۴/۱	۳	۲۴/۱	۳	۲۴/۱	۳	۸/۱	ضعف در اعمال حاکمیت
۱/۹۹	۳/۰۸	۱/۹۲	۲/۲۵	۲/۱۴	۱/۸۴	۱/۸۱	۱/۸۵	۲/۴۳	۳/۱۶	۱/۱۰۰											

شماره راهبرد	راهبرد اول	راهبرد دوم	راهبرد سوم	راهبرد چهارم	راهبرد پنجم	راهبرد ششم	راهبرد هفتم	راهبرد هشتم	راهبرد نهم	راهبرد دهم
نمرات عوامل درونی	۳/۱۶	۲/۴۳	۱/۸۵	۱/۸۱	۱/۸۴	۲/۱۴	۲/۲۵	۱/۹۲	۳/۰۸	۱/۹۹
نمرات عوامل بیرونی	۲/۶۳	۲	۲/۶۱	۱/۸۷	۳/۱۱	۲/۴۶	۲/۵۵	۱/۹۴	۲/۰۹	۱/۸۷
جمع نمره	۵/۹۷	۴/۴۳	۴/۶۴	۳/۶۸	۴/۵۹	۴/۰۶	۴/۰۸	۳/۸۶	۵/۷۱	۳/۸۶
میانگین نمره راهبرد	۲/۹۸	۲/۲۱	۲/۳۲	۱/۸۴	۲/۲۹	۲/۰۳	۲/۰۴	۱/۹۳	۲/۸۵	۱/۹۳

نتایج و پیشنهادات

پس از مشخص شدن راهبردها، این راهبردها بر مبنای نظر نخبگان و با تشکیل ماتریس QSPM به شرح زیر اولویت بندی شدند:

۱. تامین نیازهای اساسی مردم (اشتغال و ..) و پیاده سازی عدالت اقتصادی با ایجاد شفافیت در حوزه‌های اقتصادی و مناسب سازی فضای کسب و کار و جلوگیری از رانت‌های موجود در فضای کسب و کار و توسعه شرکت‌های خصوصی (به اسم خصوصی ولی وابسته به ارگانها و نهادها) و دخالت ارگانها و نهادها در امور اقتصادی کشور

۲. توسعه اقتصادی متوازن و عدالت محور و شفاف مبتنی بر ظرفیت‌های مردمی (مردم بنیان) و ژئوپلیتیکی به منظور زدودن فقر و عقب ماندگی از چهره مناطق مرزی (بالاخص جنوب شرق و جنوب غرب) و رفع بسترهای فعالیت‌های گروه‌های تکفیری و افراطی در مناطق یا شده
۳. ایجاد فضای نقد و نصیحت دلسوزانه و شفاف در رسانه‌ها و توسعه فرهنگ نقد پذیری و مسئولیت پذیری در بین مقامات و مدیران به منظور پاسخگویی شفاف و مستند به شبهات موجود در خصوص عملکرد خود و مجموعه تحت مدیریت
۴. مدیریت مسائل فردی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به منظور جلوگیری از تبدیل آن به مسائل امنیتی از طریق پایبندی نهادهای حکومتی و مدیران به مسوولیت‌های قانونی و پرهیز از تخریب و تضعیف همدیگر و تسویه حساب‌های گروهی و حزبی
۵. توسعه ظرفیت‌های اجتماعی و افزایش اعتماد متقابل و وفاداری فی مابین مردم و نظام (دولت و ملت، همدلی و همزبانی) از طریق اصلاح و بازننگری در ساختارهای نظام اداری (حاکمیتی)، قوانین و مقررات و روش‌های اجرایی امور اداری کشور با بهره گیری از دانش و توانمندیهای موجود در کشور با تاکید بر بکارگیری جوانان مستعد و خلاق
۶. اصلاح ساختارهای موجود نظام اداری کشور به منظور افزایش تعاملات دوجانبه بین دولت و ملت، ارتقاء شاخص‌های شفافیت و پاسخگویی برای مشارکت بیشتر مردم و نظارت و کنترل آنها بر فرایند انجام امور
۷. تاکید بر تاریخ و فرهنگ و تمدن بزرگ ایرانی اسلامی و تنوع و تکثر قومی و فرهنگی برای مقابله با دسیسه‌های اختلاف افکنانه مذهبی و قومی و جلوگیری از نفوذ و فعالیت گروه‌های تکفیری و افراطی (ناتوی فرهنگی و اسلام آمریکایی) مقابله با فرایندهای تجزیه طلبانه برخی از اقوام در منطقه

۸. توسعه ظرفیت‌های سیاسی کشور از طریق اصلاح ساختارهای سیاسی و توسعه آزادی‌های مدنی (آزادی اندیشه و بیان، آزادی مطبوعات و...)، ارتقاء کیفیت آموزش‌های مرتبط با مسائل سیاسی، تخصص‌گرایی در انتخاب و انتصاب کارشناسان و مدیران حوزه سیاسی و گسترش فعالیت‌های احزاب و نهادهای مردمی فعال در زمینه سیاسی

۹. پایداری و حفظ ثبات کشور با تعمیق مردم‌سالاری دینی و افزایش مشارکت مردمی در پرتو رهبری ولایت فقیه و اعتماد و وفاداری متقابل مردم و نظام به منظور جلوگیری از نفوذ دشمن و انزوای جمهوری اسلامی و مقابله با تهدیدات قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای

۱۰. ارتقاء وضعیت زیست محیطی مناطق مرزی (غرب، جنوب غرب و جنوب شرق کشور) و توجه ویژه به مشکلات زیست محیطی این مناطق و بهبود شرایط زندگی ساکنان آن (بالاخص خوزستان و سیستان بلوچستان) به منظور زدودن فقر و عقب ماندگی از آنها و رفع بسترهای فعالیت‌های گروه‌های تکفیری و افراطی و جدایی طلب از طریق مدیریت صحیح منابع موجود (منابع آبی) و همچنین دیپلماسی فعال و اثربخش آب به منظور دریافت حقایق جمهوری اسلامی ایران از آبهای مرزی و فرامرزی

در جمع بندی راهبردی پیوستگی مردم و حکومت و پیشنهادات اجرایی آن می‌توان

گفت:

حفظ و تقویت وحدت و همبستگی ملی، یکی از مهم‌ترین اولویت‌های تمام نظام‌های سیاسی است؛ زیرا افزایش ضریب همبستگی ملی باعث کاهش تهدیدهای داخلی و خارجی و مآلاً فراهم شدن زمینه‌های مناسب برای توسعه و پیشرفت کشور می‌شود. ایران از جمله کشورهایی است که با اتکا به پیشینه تاریخی و تمدنی خود در طول قرن‌های متمادی توانسته است بر چالش‌های معطوف به واگرایی غلبه کند، به نحوی که علی‌رغم

اشغال این کشور و نیز انتزاع بخش‌هایی از سرزمین پهناور آن، همواره در طول تاریخ به عنوان یک واحد سیاسی قدرتمند، مستقل و دارای حاکمیت فراگیر به حیات خود ادامه داده است. در چند دهه اخیر نیز وحدت و همبستگی ملی بیش از پیش در معرض چالش‌های داخلی و تهدیدهای خارجی قرار گرفته است. با توجه به نتایج آسیب‌شناسی به عمل آمده، موقعیت راهبردی جمهوری اسلامی ایران در زمینه ایجاد ارتقاء پیوستگی مردم و حکومت با تأکید بر وحدت ملی از بین مناطق چهارگانه، در منطقه تدافعی (WT) قرار دارد و از این رو جمهوری اسلامی ایران می‌تواند از راهبردهای تدافعی برای کاستن از ضعف‌ها و دوری از تهدیدها استفاده نماید. ولی به خاطر رعایت جانب احتیاط و جامع‌تر شدن راهبردها، محقق راهبردهای همه موقعیت‌ها را تعیین و در راستای مطلوبیت‌های جمهوری اسلامی ایران که از اسناد بالادستی و مصاحبه با خبرگان احصاء شده بود با نظر خبرگان، اصلاح، تعدیل و مورد بازنگری قرار داد و در نهایت راهبردهای احصاء شده در حوزه‌های شش‌گانه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی و حفظ و توسعه منابع دسته‌بندی گردید.

حوزه فرهنگی

- سازمانهای متولی حوزه فرهنگ، بایستی فرهنگ شفافیت، نقد پذیری و مسئولیت پذیری را در بین مقامات و مدیران نهادینه نمایند تا مقامات و مدیران به صورت شفاف و مستند به شبهات موجود در خصوص عملکرد خود و مجموعه تحت مدیریت خود مبادرت نمایند.
- سازمانهای متولی فرهنگ یک فضای مناسب برای جریان اطلاعات و همچنین نقد در اختیار منتقدان قرار دهند تا آنان خواسته‌ها و مطالبات خود را مطرح نمایند و مسئولین مربوطه نیز یا با ارائه دلایل به انتقادات پاسخ داده و یا راه کارهایی را برای حل مشکلات مطروحه منتقدان ارائه نمایند و ملزم به پاسخگویی باشند.

- زیرساخت‌های فرهنگی کشور بالاخص در زمینه منابع انسانی از طریق تخصص‌گرایی در انتخاب و انتصاب کارشناسان و مدیران حوزه فرهنگی تقویت گردد و از انتخاب و انتصاب‌های مدیران و مسئولان غیر تخصصی جلوگیری گردد.
- برای ایجاد همگرایی ملی (کاهش اختلافات و تعارضات فرهنگی و اجتماعی) و همچنین مقابله با تهاجم فرهنگی، برنامه‌های فرهنگی مناسب و هدفمند با استفاده از ظرفیت تاریخ و فرهنگ و تمدن بزرگ ایرانی اسلامی و تنوع و تکثر قومی و فرهنگی و ولایت محوری توسط سازمانهای متولی فرهنگی تولید و ارائه گردد.
- سازمانهای فرهنگی با تولید و ارائه برنامه‌های فرهنگی مناسب، اقدامات تفرقه افکنانه و تجزیه طلبانه بیگانگان و زمینه سازی نفوذ آنان را از طریق افزایش بصیرت و آگاهی‌های عمومی و تقویت فرهنگ ایرانی و اسلامی و برجسته سازی نمادهای وحدت ملی و ترویج سبک زندگی ایرانی- اسلامی ناکام نماید.

حوزه اجتماعی

- مجلس شورای اسلامی ایران با اصلاح قوانین و مقررات موجود و تصویب قوانین لازم، زمینه و بسترهای ایجاد فساد را کاهش دهند و مدیران و مسئولین را ملزم به پاسخگویی در مقابل عملکرد خود نمایند.
- دولت و قوه مجریه با اجراء صحیح قوانین و مقررات موجود و تدوین و تصویب دستوالعمل‌های اجرایی، زمینه و بسترهای ایجاد فساد را در اداره امور کشور کاهش دهند.
- قوه قضائیه و سایر سازمانهای نظارتی (بازرسی کل کشور و ..) با رصد و بررسی دقیق تخلفات و فساد موجود و برخورد قاطع با آن، از تکرار تخلفات و گسترش فساد جلوگیری نماید.

- سازمان اداری و استخدامی کشور با مدیریت هدفمند امور اداری و استخدامی کشور، زمینه رعایت شفافیت و عدالت را در همه امور استخدامی (استخدام، ارتقاء و انتصاب و...) و اداری فراهم و با انجام شفاف امور اداری و استخدامی موجب افزایش رضایت عمومی گردد.
- دولت (سازمان مدیریت و برنامه ریزی) و مجلس با سیاست گذاری مناسب، امکانات موجود (آموزشی، بهداشتی و درمانی، خدمات عمومی، صنایع و کارخانجات و...) را با در نظر گرفتن نیازهای مناطق و مزیت‌های رقابتی موجود در هر منطقه به صورت متناسب و متوازن در سطح کشور توزیع نمایند.
- دولت و مجلس با اصلاح قوانین و مقررات، ساختارهای موجود نظام اداری کشور و روش‌های اجرای امور، زمینه‌های ارتقاء شاخص‌های شفافیت، توسعه ظرفیت‌های اجتماعی و افزایش اعتماد متقابل و وفاداری فی مابین مردم و نظام، افزایش تعاملات دوجانبه بین دولت و ملت را فراهم و ترتیبی اتخاذ نمایند که ضمن افزایش مشارکت مردم، نظارت همگانی بر روند اجرای امور حاکم افزایش یابد.

حوزه اقتصادی

- دولت و مجلس با ایجاد شفافیت در حوزه‌های اقتصادی و مناسب سازی فضای کسب و کار، زمینه ورود بخش خصوصی حقیقی را به اقتصاد کشور مهیا نمایند.
- ارگانها و نهادها به دلیل دسترسی به اطلاعات و برخورداری از رانت، در امور اقتصادی ورود پیدا نکنند و از ایجاد و توسعه شرکت‌های شبه خصوصی (خصوصی) جلوگیری گردد و شرکت‌های موجود شبه خصوصی در این زمینه نیز تعیین تکلیف گردند.
- دولت و مجلس در تصویب و اجراء طرح‌های اقتصادی، به مزیت‌های رقابتی موجود در مناطق توجه نمایند و از تصمیم‌گیری سیاسی و حزبی در این زمینه خودداری نمایند و توسعه اقتصادی متوازن و عدالت محور و اولویت قائل

شدن به نیازهای اساسی مردم (تغذیه، مسکن، اشتغال و...) در برنامه ریزی‌های کلان اقتصادی و اجتماعی و زدودن فقر و عقب ماندگی از چهره مناطق مرزی (بالاخص جنوب شرق و جنوب غرب) و رفع بسترهای فعالیت‌های گروه‌های تکفیری و افراطی در مناطق یاد شده از اولویت‌های آنان باشد.

- با فرهنگ سازی، توسعه دیپلماسی اقتصادی، توسعه توان مدیریتی مدیران حوزه‌های اقتصادی، استفاده از تجارب بین المللی در حوزه برنامه ریزی و سیاست گذاری اقتصادی و بهره وری عوامل تولید ملی (طبیعی و انسانی)، حفظ و بکارگیری نخبگان، پیاده سازی اقتصاد مقاومتی، بهره گیری از ظرفیت‌های ناشی از موقعیت ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی ممتاز کشور، ارتقا بهره وری عوامل تولید و اهمیت دادن به تولید ملی کار و سرمایه ایرانی، حرکت به سمت رهایی از وابستگی به نفت و خام فروشی، کاهش حجم تصدی گری دولت و چابک سازی و تاب آوری اقتصاد ملی مشکلات اقتصادی مردم به ویژه در منطق کم تر توسعه یافته حل شود.

حوزه سیاسی

- ظرفیت‌های سیاسی کشور از طریق بکارگیری کارکنان جوان و خلاق، ارتقاء کیفیت آموزش‌های مرتبط با مسائل سیاسی، تخصص گرایی در انتخاب و انتصاب کارشناسان و مدیران حوزه سیاسی و گسترش فعالیت‌های احزاب و نهادهای مردمی فعال در زمینه سیاسی، اصلاح ساختارهای سیاسی و توسعه آزادی‌های مدنی (آزادی اندیشه و بیان، آزادی مطبوعات و...) توسعه یابد.

- ارگانها و نهادها از طریق پابندی کامل به قانون اساسی هر کدام متمرکز بر فعالیت‌های اصلی و محوری خود شوند و در کار یکدیگر (عدم مداخله نهادهای نظامی و امنیتی در امور سیاسی، اجتماعی و اقتصادی) مداخله ننمایند.

- مسائل داخلی، منافع ملی و توسعه پایدار کشور در کنار مسائل منطقه‌ای و جهانی مورد توجه مسئولان و تصمیم‌گیران حوزه سیاسی کشور باشد.
- اعتبار و شخصیت بین‌المللی کشور از طریق تکیه بر فرایندهای مردم‌سالاری دینی و دموکراسی و نظام مترقی ولایت فقیه (همبستگی ملی و مشارکت عمومی) توسعه و ارتقاء یابد.
- جوان‌گرایی در نهادهای حاکمیتی و استفاده از مبارزان انقلابی و سیاستمداران اوایل انقلاب به عنوان مشاور مدیران سیاسی جوان به عنوان یک اصل در همه سازمانها و نهادها رعایت گردد.

حوزه امنیتی

- نهادهای امنیتی با ریشه‌یابی فعالیت‌های ضد امنیتی و تفرقه افکنانه (نرم، سخت و نیمه سخت) مبتنی بر واقع‌بینی و حقیقت‌جویی و مشخص نمودن سهم عوامل درونی در کنار عوامل بیرونی و عدم انتساب همه مشکلات به عوامل بیرونی، ضریب امنیتی کشور در زمینه‌های فردی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و سیاسی را افزایش دهند.
- نهادهای امنیتی، نظامی و انتظامی از طریق پایبندی به مسوولیت‌های قانونی و پرهیز از تخریب و تضعیف همدیگر و تسویه حساب‌های گروهی و حزبی با مدیریت مسائل فردی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مانع از تبدیل شدن آنها به مسائل امنیتی شوند.

حوزه توسعه و پایداری منابع طبیعی

- مجلس، دولت و سازمانهای متولی حوزه محیط زیست (وزارت نیرو و محیط زیست) با ایجاد نظام‌های اطلاعاتی و پژوهشی، تدوین و تصویب قوانین لازم و ارتقاء آگاهی‌های عمومی از منابع طبیعی (به ویژه منابع آب) به صورت هدفمند استفاده نمایند تا نسل‌های بعدی هم بتوانند از آن استفاده نمایند.

- سازمانهای متولی حوزه زیست محیطی، دولت و مجلس وضعیت زیست محیطی مناطق مرزی (غرب، جنوب غرب و جنوب شرق کشور) و مشکلات زیست محیطی این مناطق را به طور جدی مورد توجه قرار دهند تا شرایط زندگی ساکنان آن (بالاخص خوزستان و سیستان بلوچستان) بهبود یابد و بسترهای فعالیت‌های گروه‌های تکفیری و افراطی و جدایی طلب از بین برود.
- وزارت نیرو در مدیریت منابع موجود (منابع آبی) و انتقال آب در بین حوزه‌های آبی به صورت هدفمند و با بررسی‌های علمی و شناسایی تبعات زیست محیطی، اجتماعی و سیاسی اقدام نماید تا باعث ایجاد تنش بین نواحی و مناطق جغرافیایی نگردد.
- وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، با دیپلماسی فعال و اثر بخش، حقیقه جمهوری اسلامی ایران را از آبهای مرزی و فرامرزی دریافت نماید.

فهرست منابع و مآخذ

الف. منابع فارسی

۱. موسوی خمینی، سید روح الله: (صحیفه نور)
۲. خامنه ای، سید علی؛ سایت اینترنتی
۳. اعظمی و همکاران(۱۳۹۱)، تحلیل نقش سرمایه اجتماعی در حکمرانی مطلوب شهر
۴. افتخاری، اصغر. (۱۳۸۴). سیر تحول مطالعات استراتژیک؛ روندهای جهانی و تجارب ایرانی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی
۵. جایگاه مردم در نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی، ص ۱۶۲، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام (ره).
۶. حبیبیان راضیه(۱۳۹۲) نقش ولایت فقیه در انسجام و ثبات سیاسی - اجتماعی جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر بحران بعد از انتخابات سال ۱۳۸۸) پایان نامه دانشگاه یزد
۷. دانایی فرد حسن (۱۳۸۴) پیوستگی مردم و حکومت در چشم انداز بیست ساله کشور: تبیین نقش مدیریت دولتی رایزنانه در ایران
۸. دانایی فرد، حسن؛ پیوستگی مردم و حکومت در سند چشم انداز بیست ساله کشور: تبیین نقش مدیریت دولتی رایزنانه در ایران، زمستان ۱۳۸۳ و بهار ۱۳۸۴ - شماره ۸ و ۹ (۲۲ صفحه - از ۹۷ تا ۱۱۸)
۹. روشندل، جلیل. (۱۳۷۰). تحول در مفهوم استراتژی. مجموعه مقالات اولین سمینار تحول مفاهیم، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
۱۰. سهرابی، حیدر(۱۳۹۶) تکالیف و حقوق متقابل دولت و ملت در پرتوی سیره سیاسی امیرمؤمنان علی علیه السلام، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۵۲، شماره ۱، بهار ۱۹، صص ۱۷۵-۱۹۷
۱۱. شریفی عباس (۱۳۶۲) نظارت همگانی و متقابل بین مردم و دولت در حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران و ارتباط آنها با مقوله‌های آزادی و مسئولیت. پایان نامه مجتمع آموزش عالی قم
۱۲. صدیق اورعی غلامرضا، (بی تا) بررسی موضع تاریخی مردم ایران نسبت به ارکان حکومت، طرح پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۱۳. طباطبایی فر، سید محسن(۱۳۸۹) وجوه فقهی نقش مردم در حکومت دینی، رساله دکتری دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام
۱۴. عباس‌زاده، هادی، کرمی، کامران (۱۳۹۰) سرمایه اجتماعی و امنیت ملی پایدار، فصلنامه مطالعات راهبردی، دوره ۱۴، شماره ۵۱، بهار ۱۳۹۰، صفحه ۳۱-۵۸
۱۵. فرهنگ فارسی، دکتر معین، سپهر تهران، ششم، ۱۳۶۳، ش، ج ۱.
۱۶. فیرحی، داود (۱۳۸۲). نظام سیاسی و دولت در اسلام، تهران: سمت.
۱۷. کریمی تبار الله نور(۱۳۸۱) حقوق متقابل مردم و حکومت از دیدگاه حضرت علی علیه السلام پایان نامه دانشگاه تربیت معلم تهران
۱۸. مصباح یزدی، محمدتقی. رابطه متقابل مردم و حکومت. پایگاه اطلاع رسانی معظم له

۱۹. میرسپاسی، ناصر (۱۳۸۴) مدیریت راهبردی منابع انسانی و روابط کار. انتشارات میر
۲۰. نوذری، محمود و محمدرضا مومن (۱۳۸۹) تبیین رابطه متقابل مردم و حکومت و مدیریت جامعه براساس
سیره علوی (ع)، طرح پژوهشی، دانشگاه علامه طباطبایی و پژوهشکده حوزه و دانشگاه

ب. منابع انگلیسی

1. Mintzbe. H., Lample. J. (1988). *Strategie safari*. London: Prentice, hall
2. Karager, Delmar. (1991). *Strategic Planning and Management: the key to corporate success*. New York: Marcel Derkker
3. Skolovski, V.D. (1983). *Millitary Strategy: Soviet Doctrine and Concepts*, London: Pallmall Press
4. ukuyama, Francis *Social Capital and Civil Society*, Conference on Second Generation Reform, 1999.

ج. سایت

1. <http://www.imam-khomeini.ir>
2. <http://rasekhoon.net/article/show/1056706>
3. <http://www.irandoc.ac.ir/>
4. <http://www.mortezamotahari.com/fa/articleview.html?ArticleID=9058>
5. <http://www.nlai.ir/>
6. <http://sika.iau.ir/78.38.208.190/portal/>